

Podarí sa zlepšiť zálohový systém krátko pred jeho spustením?

Systém zálohovania jednorazových obalov na nápoje sa má spustiť už od 1. januára 2022, a teda na jeho prípravu, prípadne na doladenie nezrovnalostí súvisiacich s jeho zavedením zostáva necelých päť mesiacov.

Nedokonalosti systému zálohovania jednorazových obalov na nápoje, ktorý predpokladá súčasne platný zákon o zálohovaní¹ a zákon o odpadoch², si uvedomuje aj Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP), ktoré pripravilo, resp. pripravuje novely týchto zákonov.

Zálohovanie jednorazových obalov na nápoje

Predmetom zálohovania budú jednorazové obaly na nápoje z plastu, ktorými sú fľaše, a jednorazové obaly na nápoje z kovu, ktorými sú plechovky. Zákon o zálohovaní určuje povinnosti pre výrobcov obalov, distribútorov obalov a správcu zálohového systému jednorazových obalov na nápoje (ďalej ako „správca“).

Zákon o zálohovaní bol prijatý už v roku 2019, pričom dotknuté subjekty majú čas do 1. 1. 2022 na vytvorenie zálohového systému.

Keďže prax ukázala, že legislatívne nastavenie zálohového systému má svoje nedostatky, MŽP pripravilo novely zákona o zálohovaní a zákona o odpadoch, ktoré sú práve v legislatívnom procese.

Navrhované zmeny zákona o zálohovaní

Podľa dôvodovej správy k návrhu novely zákona o zálohovaní je jej cieľom najmä precíznejšia úprava spolupráce MŽP so správcom, ktorá má zabezpečiť lepšie fungovanie zálohového systému a taktiež doladenie legislatívneho nastavenia zálohového systému, ktoré je potrebné zosúladiť s reálnymi funkcionalitami zálohového systému.

Návrh novely zákona o zálohovaní³ obsahuje najmä nasledujúce zmeny:

- Zálohovanie sa nebude vzťahovať na niektoré typy obalov** – napr. fľaše/plechovky, ktoré sa poskytujú v medzinárodných vlakoch, autobusoch, lietadlách alebo v bezcolnej zóne, alebo ktoré sú vyvážené, a ich vývoz je potvrdený vývozným colným vyhlásením;
- Ak výrobca obalov nemá uhradené záväzky zo zmluvy o plnení povinností podľa tohto zákona, nesmie uvádzať nápoje v zálohovaných jednorazových obaloch na trh;**
- Doplnenie nových povinností správcu.** Správca bude povinný:
 - doručiť MŽP správu o činnosti za každý kalendárny polrok (správa bude obsahovať stav zálohového systému; stav plnenia cieľov návratnosti, problémy pri plnení cieľov). MŽP má k správe o činnosti uskutočniť verejné ústne prerokovanie a odporučiť zmeny zálohového systému, resp. vykonať zmeny v zakladajúcich dokumentoch správcu;
 - viesť transparentný účet so všetkými platobnými operáciami spojenými s funkciou správcu a sprístupniť údaje z tohto účtu tretím osobám (povinné zverejnenie na webovom sídle);
 - disponovať s príjmami, ktoré nadobudol z nevyplatených záloh, najviac do výšky desať percent vybraných záloh zo všetkých zálohovaných jednorazových obalov na nápoje uvedených na trh v danom roku. Nakladanie s príjmom správcu nad tento rozsah je na základe správcom predloženého návrhu, viazané súhlasom MŽP. Ak MŽP odoprie súhlas, tak sa takýto príjem musí odvieť do Environmentálneho fondu;

- Rozširujú sa kontrolné právomoci MŽP voči správcovi.** MŽP bude napríklad menovať 3 zástupcov do dozornej rady správcu; bude preskúmať ročnú závierku správcu a kontrolovať vedenie účtovníctva správcu prostredníctvom člena dozornej rady;
- Ambicióznejšie ciele návratnosti zálohovaných obalov na nápoje na účely recyklácie**

Súčasný ciele návratnosti:

Cieľ návratnosti zálohovaných jednorazových obalov*	do 2022	do 2024	do 2027
Plast (PET fľaše)	60 %	77 %	90 %

* z hmotnosti obalov uvedených v kalendárnom roku na trh

Cieľ návratnosti zálohovaných jednorazových obalov	do 2024	do 2025	do 2029
Kov (plechovky)	neustanovuje sa	70 %	90 %

Navrhované ciele návratnosti:

Cieľ návratnosti zálohovaných jednorazových obalov	do 2022	do 2023	do 2024	do 2025
Plast (PET fľaše)	60 %*	80 %	85 %	90 %
Kov (plechovky)	60 %*	80 %	85 %	90 %

Úprava cieľov podľa zákona o odpadoch

Zavedenie zálohového systému bude mať vplyv na množstvo plastových a kovových obalov nachádzajúcich sa v triedenom zbere komunálneho odpadu. Keďže zálohované PET fľaše a plechovky budú v triedenom zbere chýbať, je potrebné upraviť ciele v oblasti nakladania s odpadmi z obalov uvedené v prílohe č. 3 zákona o odpadoch.

Predložený návrh novely zákona o odpadoch⁴ predpokladá doplnenie nového cieľa – mieru recyklácie odpadov z plastových obalov nachádzajúcich sa v triedenom zbere komunálneho odpadu. Nový cieľ má byť stanovený len pre organizácie zodpovednosti výrobcov pre obaly, a to nasledovne:

Miera recyklácie odpadov z plastových obalov, ktoré vzniknú v komunálnom odpade, najmenej vo výške:

rok 2024	34 %
rok 2025	36 %
rok 2026	37 %
rok 2027	39 %
rok 2030	42 %

Úpravu cieľov v oblasti nakladania s odpadmi z obalov považujeme za nevyhnutnú, avšak predložený návrh sa zdá byť nedostatočný, a to z viacerých dôvodov.

Predložený návrh upravuje nové ciele recyklácie len pre odpady z plastových obalov, avšak zálohovanie sa týka aj jednorazových nápojových obalov z kovu. Myslíme si, že by bolo vhodné upraviť aj ciele pre odpady z kovových obalov.

Z návrhu nie je taktiež úplne zrejmé, prečo bola samostatne určená nová miera recyklácie odpadov z plastových obalov, ktoré vzniknú v komunálnom odpade, pre organizáciu zodpovednosti výrobcov pre obaly a nebola upravená existujúca miera zhodnocovania a recyklácie pre jednotlivé obalové materiály (prúdy odpadov).

V praxi môže byť taktiež problematické dosiahnutie stanovených cieľov zberu odpadov z obalov a z neobalových výrobkoch, ktoré sú súčasťou komunálnych odpadov, nakoľko ciele zberu sa

neznížujú, avšak reálne množstvo odpadu v komunálnom odpade by sa malo v dôsledku zálohovania jednorazových plastových a kovových obalov znížiť.

Keďže vyššie uvedené zmeny sú stále len vo forme návrhov, je pravdepodobné, že dôjde ešte k ich úprave a prehodnoteniu. Avšak do spustenia zálohového systému nezostáva veľa času, preto by bolo vhodné čo najskôr pripraviť a schváliť finálne znenie týchto návrhov, aby sa dotknuté subjekty mohli pripraviť na zmeny, ktoré ich čakajú.

JUDr. Katarína Brath Liebscherová
Eversheds Sutherland,
advokátska kancelária, s.r.o.

- 1 Zákon č. 302/2019 Z. z. Zákon o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- 2 Zákon č. 79/2015 Z. z. Zákon o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- 3 <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2021/346>
- 4 <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=563>